

Vidinské noviny

ročník XIII | máj 2019 | číslo 2 | zadarmo

Vidinský krpec
na strane č. 8-9

HARMÓNIA FOLKLÓRU A MALIARSKEHO UMENIA

Tohtoročný Vidinský krpec sa konal v Kultúrnom dome v nedeľu, 5. mája popoludní. Bol jedinečnou pozvánkou na zlepšenie nálady, na dobrú zábavu, na zabudnutie každodenných starostí. Ako každý rok, aj tento rok bol venovaný osobnosti Vidinej, tentoraz akademickému maliarovi Eduardovi Antalovi k jeho nedožitým 90-tým narodeninám.

MILÉ MAMIČKY, STARÉ MAMIČKY, VÁŽENÍ PRÍTOMNÍ!

Je to pre mňa česť – pozdraviť Vás pri príležitosti Vášho sviatku. Vždy je to pre mňa výzva, vyjadriť vám úctu a vďaku za vaše materstvo. Vaši najbližší tak isto urobia slovom, gestom, pohľadom, darom - v nedeľu. Ja tak činím dnes v tomto širšom okruhu nás všetkých prítomných.

Mama si zaslúži nielen našu úctu, zaslúži si našu lásku, zaslúži si, aby sme sa starali o jej šťastie. Deň matiek je príležitosť všetko toto si pripomenúť, aby sme na to v bežiacom kolebehu života nezabúdali. Zároveň je to dôvod, aby sme svojej mame vyjadrili city, aby sme ju objali, pripravili jej radosť.

Tých pár slov, ktoré odznali, boli venované ako prejav vďaky a chvály za všetko, čo ste urobili a robíte pre naše pokolenie.

Dovoľte mi týmto, aby som vyjadril svoj obdiv všetkým mamám a zaželel im, aby ich sviatok vydržal v našich myšliach a srdciach nielen v mesiaci máj, ale po celý rok. V mene svojom, poslancov obecného zastupiteľstva a v mene obecného úradu prajem mladým mamičkám, aby si užívali radosť so svojimi detičkami a taktiež mamám skoršie narodeným, aby im ich veľké deti prinášali viac radosť ako starostí.

Touto cestou sa chcem na záver poďakovať kolektívu MŠ za vyzdobenie sály a prípravu dnešného programu.

Ing. Ján Šupica, starosta obce

VÁŽENÍ OBČANIA

dovoľujeme si Vás informovať o dôležitých legislatívnych zmenách (vyhlásené v Zbierke zákonov SR dňa 28.11.2018), ktoré prinášajú:

- Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde
- Nariadenie Vlády SR č. 330/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov.

Zmeny v poplatkoch sa týkajú vymedzenia poplatkovej povinnosti, stanovenia výpočtu poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov a na odkalisko, ako aj ustanovenia Environmentálneho fondu ako subjektu, ktorému prevádzkovatelia skládok odpadov a prevádzkovatelia odkalísk budú odvádzať príjmy z poplatkov. Podstatnou zmenou je, že poplatok za skládkovanie pre obce sa má od roku 2019 do roku 2023 postupne zvyšovať, pričom sa má po novom pri výške poplatkov zobrať do úvahy aj miera vytriedenia odpadu v obci. Kým aktuálne sa za skládkovanie platí fixná suma za tonu odpadu, po novom obec, ktorá menej separuje, bude mať poplatok podstatne vyšší a zároveň sa postupne tento poplatok bude zvyšovať. Obce, ktoré vytriedia väčšie percento odpadu, majú platiť nižší poplatok, ako tie, ktoré menej dôsledne triedia.

Obce a mestá, ktoré budú poctivejšie recyklovať, zaplatia menej – nielenže vyprodukujú menej odpadu, ktorý bude treba skládkovať, ale navyše pre ne budú platiť nižšie sadzby.

V obci Vidiná bol zavedený systém separovaného zberu v roku 2005. Za posledné roky pozitívne stúpa úroveň separovaného zberu a klesá podiel zmesového komunálneho od-

padu (to, čo ostáva v kuka sude). Myslím si, že Vidinčania separujú dobre, ale stále je priestor na zlepšenie.

Názov/Množstvo odpadov v roku 2018 v kg

Papier a lepenka	17 245
Sklo	25 640
Viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky	132
Šatstvo	1 570
Textílie	670
Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	950
vyradené elektrické a elektronické zariadenia	3 190
plasty	16 800
kovy	241
biologicky rozložiteľný odpad	58 215
zmesový komunálny odpad	224 040
Spolu všetkých vyzbieraných	348 693
Spolu všetkých zhodnotených	124 453

Drobný elektroodpad môžete nosiť do Materskej školy

Materská škola sa zapojila do projektu RECYKLOHRY. Je to školský recyklačný program, ktorého cieľom je naučiť deti triediť a recyklovať odpad. Program RECYKLOHRY umožňuje školám získavať na základe zberu veľmi malého elektroodpadu a batérií body, s ktorými sú ďalej spojené odmeny, ktoré môže škôlka čerpať v súlade s pravidlami programu. Drobný elektroodpad je odpad s vonkajším rozmerom najviac 25 cm - varné kanvice, klávesnice a myši od PC, mobilné telefóny, ručné vysávače, malé rádiá, žehličky, batérie do hodín a pod. Ak máte takýto elektroodpad alebo batérie doma, môžete ho doniesť do miestnej Materskej školy prípadne počas úradných hodín na obecný úrad.

Kompostovanie je prírode najbližší spôsob, ako nakladať s organickými zbytkami. Slama, tráva, seno, burina, kvety, listie, šupky z ovocia a zeleniny a iné zvyšky z

kuchyne a záhradky môžu byť mikroorganizmami rozložené a vytvoria kvalitný humus, ktorý je prírodným hnojivom, bohatým na živiny. Pôde tak vrátíme to, čo sme pri pestovaní plodín z nej odčerpali. Ušetríme veľké množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládky odpadov a tiež poplatky za odvoz odpadu. Veľké rozmery bioodpadu, ako konáre a pod. ich je možné zbaviť doterajším spôsobom, vyložením pred bránu.

KOVOVÝ ODPAD

Problematickým sa stáva kovový odpad, ktorý občania zvyčajne vykladajú pred svoje nehnuteľnosti. Tento odpad sa nedostáva do štatistiky, nie je teda evidovaný. Občania, ktorí sa chcete zbaviť kovového odpadu, zavolajte na obecný úrad, pracovníci ho prídu vyzdvihnúť.

ČIERNE SKLÁDKY

Každý z Vás môže prispieť k zlepšovaniu kvality životného prostredia tým, že sa bude aktívne zaujímať o svoje okolie. Jedným z veľkých problémov slovenskej krajiny sú nelegálne skládky odpadov, často zarastené inváznymi druhmi rastlín. Tzv. divoké (čierne, nelegálne) skládky odpadov, ktoré vytvárajú niektorí občania a firmy sú nielen estetickou škvrnou v krajine, ale predstavujú taktiež potencionálny zdroj znečistenia vody a pôdy.

V obci Vidiná sa snažíme vytvárať také podmienky na separovanie a odovzdávanie odpadu, že ľudia nie sú odkázaní na vytváranie nelegálnych smetísk. Ich odstránenie ide na vrub obecného rozpočtu, tzn. poskladáme sa na to všetci občania Vidinej.

Chcel by som Vás touto cestou poprosiť o to, koľko budeme platiť za odpady závisí od nás samotných občanov. Zvýšením množstva vytriedených zložiek klesne množstvo zmesového odpadu a tým aj náklady na zber a uloženie týchto odpadov na skládku.

Podľa zákona o odpadoch je separácia povinná pre všetkých pôvodcov odpadov, t. j. pre každého z nás. Svojím správaním a životnou filozofiou hromadenie odpadov neustále podporujeme. Mali by sme si vstúpiť do svedomia a zmeniť postoj k nim. Naším krédom by sa malo stať šetrenie výrobkami, rozumné nakupovanie, minimalizácia odpadov, ich separácia a znovu využitie. Triedením odpadu dosiahneme:

- vyseparovaný odpad sa stáva druhotnou surovinou, vracia sa do výroby a znižuje nároky na prírodné zdroje a energiu
- šetria sa surovinové zdroje
- pokles nákladov na zber a likvidáciu tuhého komunálneho odpadu
- zvýšenie kvality životného prostredia

Ing. Ján Šupica, starosta obce

Položky a sadzby za uloženie zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) na skládku odpadov €/t

Položka	Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	Sadzba za príslušný rok v € . t ⁻¹		
		2019	2020	2021
1	<10%	17	26	33
2	10-20%	12	24	30
3	20-30%	10	22	27
4	30-40%	8	13	22
5	40-50%	7	12	18
6	50-60%	7	11	15
7	>60%	7	8	11

ÚROVEŇ VYTRIEDENIA KOMUNÁLNEHO ODPADU ZA ROK 2018 V OBCI VIDINÁ: 35,75 %

Na porovnanie okolitých obcí:

Tomášovce: 34,73 %
Halič: 31,53 %.

Do separovaného odpadu patria okrem papiera, skla, plastov: kovy, biologicky rozložiteľný odpad, textil, elektroodpad

DEŇ VODY

Svetový deň vody vyhlásila OSN v roku 1992. Cieľom bolo poukázať na problémy, ktoré sa týkajú pitnej vody, zvýšiť povedomie ľudí o dôležitosti zachovania a ochrany zdrojov pitnej vody. 22. marec teda patrí vode. Ani my v našej Materskej škole „U veveričky“ sme na tento deň nezabudli a celý jeden týždeň sme venovali práve vodičke. Rozprávali sme sa o tom, že pitná voda by mala byť dostupná pre každého, na nebezpečenstvo znečisťovania vody a vodných tokov, o kolobehu vody v prírode. Skúšali sme robiť aj pokusy s vodou, maľovali, kreslili, modelovali a samozrejme, že sme sa na vodu boli aj pozrieť, veď potôčik nám tečie priamo pred našou škôlkou. Všetkými aktivitami sme sa snažili u našich detí vzbudiť záujem o poznanie dôležitosti zachovania zdrojov pitnej vody aj pre budúce generácie.

text a foto: Mgr. Hana Vargová

DEŇ ZEME

Keď sa chce, aj príroda môže byť čistejšia. V sobotu 6. apríla osmička dospelých spolu so štyrmi deťmi a jedným tínedžerom vytvorila skupinu, ktorá si zobrala k srdcu výzvu „Hodinka pre lepšie životné prostredie“.

Vyčistili sme chodník a breh Krivánskeho potoka po trase: Obecný úrad – cez mostík ku platanom – bližší koniec letiska a späť popri škôlke smerom k mostu na dolnom konci dediny. V šenku sme si uhasili smäd a zber odpadkov sme zakončili hore Zvolenskou ul. po námestie. Namiesto jednej hodinky boli síce dve, ale stálo to zato: plasty, sklo, papieriky, plechovky, obaly od potravín, staré hračky... Výsledkom bolo 18 naplnených vriec. Okrem toho sme pripravili na odvoz aj niekoľko kôpok starých pneumatík (aj z koryta potoka).

„Nezmokli sme, urobili sme si dobrú prechádzku a dosiahli to, čo sme si zaumienili. Opäť môžeme zdravšie žiť a obdivovať prírodu – bez haraburdia“, povedal na záver jeden z účastníkov.

Autor knihy „Lučenec a kraj novohradský“, V. Polívka pred 90 rokmi napísal o Vidinej: „Na okolí sú krásne lesné partie. Obec sama je veľmi úpravná a čistotná.“ V duchu tradície našich predkov, ostane Vidiná takou aj po nás?

text: Marián Jeleň, foto: M. Janšto

STAROSTLIVOSŤ O VEREJNÚ ZELEŇ

Peknú a upravenú zeleň v obci možno vidieť na niekoľkých miestach:

- **Park na námestí** - je jedným z najkrajších kútov našej obce. Pred Veľkou nocou sa tu dosádzali okrasné čerešne.
- **Okolie kostola** - pred veľkonočnými sviatkami okolie kostola pokosili chlapi z obce. Zvyšnú mravenčiu prácu vykonávajú starostlivé ženské ruky. V blízkosti kostola môžeme obdivovať: kosťatce pri dolnej bráne, kvetinový záhon od hornej bráničky ku vchodu do chrámu, upravenú skalku s kvetmi za kostolom. Pri vchode do hrobky sa na strmom svahu po rokoch uchytili rôzne okrasné kry, ktoré okrem estetickej úlohy aj stabilizujú svah.

- **Škôlka** - vstup do budovy po oboch stranách skrášľujú kvety. Na školskom dvore majú deti svoj záhon, kde pestujú kvety a bylinky.
- **Platany** - miesto pri potoku pod vzácnymi drevinami patrí k najvyhľadávanejším oddychovým zónam. Na relax v prírode tu slúžia dve lavičky. Obec v posledných dňoch tu dala kôš na odpadky. **Prečo potom zvyšky cigariet končia na zemi?**

Máme aj ďalšie pekné miesta, ktoré by mohli byť krajšie. Ale nateraz sú zanedbané, spustené. A čakajú na svojho dobrodincu... A to je výzva pre nás.

text: redakčná rada

NA NÁVŠTEVE V OBECEJ KNIŽNICI

Ten, kto má rád knihy iste súhlasí s tým, že lásku ku knihám treba u detí pestovať od ranného detstva. My v Materskej škole „U veveričky“ máme knihy radi, a preto sme sa v jedno pekné dopoludnie vybrali do našej obecnej knižnice, aby sme sa pozreli ako to v takej knižnici chodí. Privítala nás milá pani knihovníčka, všetko nám poukazovala, mohli sme si knižky prelistovať, prečítať. Obklopení knihami sme si vypočuli aj peknú rozprávku. Veríme, že to nebola len jedna krátka návšteva, ale že sa do knižnice ešte vrátíme a budeme si môcť prezrieť a prečítať si aj ďalšie zaujímavé knihy.

text: Mgr. Hana Vargová

foto: učiteľky MŠ

PRIVÍTALI SME JAR

„Vyniesli sme Morenu zo vsi,
privolali jar novú do vsi...“

Táto, a aj podobné jarné pesničky a básničky sa niesli po okolí našej Materskej školy „U veveričky“, keď sme vynášali Morenu. Naše deti sa na tento tradičný a prastarý zvyk veľmi tešili, a keď už Morena horela a skončila v Krivánskom potoku, zatlieskali sme si veselo a zaspievali sme jej na odchod. Odohnali sme zimu a privítali jar, to životodarné ročné obdobie. Veríme, že nás čakajú už len krásne slnečné a teplé dni.

text: Mgr. Hana Vargová

foto: Janka Skýpalová

OLGA RÁCOVÁ ANTALOVÁ – MOJE REMINISCENCIE (Sestra akademického maliara Eda Antala)

V rodičovskom dome vo Vidinej sme vyrastali traja súrodenci. Najstarší brat Edo, sestra Lydka a ja „poškrobok“ Olga – o vyše dvanásť rokov od brata. Naši rodičia nám dali najväčší dar, nezištnú lásku. Učili nás k pracovitosti, úcte k starším a najmä navzájom si pomáhať. To je to najkonkrétnejšie náboženstvo.

Keď som nastúpila do 1. ročníka na Pedagogickú školu v Lučenci a chodievala som do kabinetov pre pomôcky, pozerala som sa do vitrín. Pán profesor Vokurka – bývalý triedny môjho brata mi povedal: „*Tieto všetky exponáty označil svojim brilantným písmom tvoj brat Edo.*“ Svoje študentské zošity mal vzorné. Jeho textové poznámky boli doplnené pestrými ilustráciami. V tomto období vytvoril vernú maketu mláťačky a elevátora. Na povale sme mali dlho nákrasy lietadiel aj ich verné modely.

Veľa Vidinčanov sa rozprchlo z rodného hniezda, buď za prácou alebo na štúdiá. Aj náš brat odišiel v r. 1949 študovať do Bratislavy a po ukončení štúdií sa stal vysokoškolským učiteľom na architektúre a v posledných rokoch na katedre dizajnu. Keď strom narastie akokoľvek vysoko, jeho lístie sa vráti k svojim koreňom. Edo sa veľmi rád vracal do rodného kraja, k svojej rodine i k svojim priateľom. Veď najvzácnejšie v živote nie sú veci, ale chvíle medzi svojimi. Tešila som sa na priadzu jeho nenapodobiteľného hlasu zaujímavých príbehov a zážitkov. Rád sa podelil o svoje pocity, ale trpezlivo vypočul názory iných. Najčastejším „*debatníkom*“ bol náš otec.

Po ukončení pedagogickej školy som dostala umiestenku do Terchovej u Repáňov. Počas polročných prázdnin v r. 1963 prišli do hôr Malej Fatry aktívne oddychovať Edo s manželkou a dvomi dcérami. Bývali v Chate pod Sokolím, kde som prichádzala k nim

každý podvečer. Z Terchovej som sa presťahovala do Bratislavy r. 1964. Po niekoľkých peripetiách som konečne dostala družstevný byt. Karlova Ves – Kútiky. Paneláky obklopené zeleňou. Keď ku mne zavítali Antalovci, cítili sa ako na dedine. Moje návštevy u nich boli oveľa častejšie. V r. 1982 som sa presťahovala do väčšieho bytu v Starom Meste, na tú istú ulicu aj do toho istého vchodu, kde žil brat s rodinou.

Edo zachovával tradíciu stretávok pri rodinných udalostiach – narodeninách, meninách a iných príležitostiach. Často prekvapil manželku kyticou kvetov len tak, pre potešenie. Brat, aj manželka Elvíra – Virka, boli radi, keď sme sa zišli celá rodina, bolo vždy veselo. Edo bol bezprostredný, rád sa smial, šíril naokolo dobrú náladu. Mal neskutočný arzenál vtipov, čím nám urobil vždy radosť.

Okrem populárnej hudby obaja manželia milovali vážnu hudbu. Permanentne v piatok večer navštevovali Slovenskú filharmóniu.

S priateľmi po koncerte si sadli na pohárik dobrého vína. Srdcovkou brata bola poézia. Mal rád francúzskych autorov, no najviac preferoval poéziu Milana Rúfusa, ktorého na dovšetko obľubujem aj ja. V období 1966 – 72 bol členom Skupiny 66 a ich mottom bolo zo zbierky Milana Rúfusa: Až dozrieme

**... Obilie placho zvlnené
tak pred dozretím bolí.**

... a dlho žne sa stroja.

Až dozrieme, až dozrieme...

Veľké ideály nepotrebujú len krídla, ale aj terén, z ktorého by vzlietli.

Okrem rokov zmysluplnej tvorivej výtvarnej práce oboch manželov, priťahovali do bežného rodinného života zázemie budované na úprimnom vzťahu, dôvere, vzájomnej láske a porozumení.

SPOMIENKY BÝVALEJ KURÁTORKY KINGY SZABOVEJ

Manželov Antalovcov som si obľúbila ako svojich rodných. Spoznala som v nich úžasných ľudí, ktorí napriek svojim profesionálnym a spoločenským úspechom, ktoré dosiahli, ako pedagógovia vysokých škôl aj tvorcovia umeleckých hodnôt, vždy ostali skromnými a bezprostredne úprimnými ľuďmi. Harmónia, ktorá vládla v ich rodine, vyžarovala na každého, kto ich navštívil.

Antalova výstava sekvencií, ktorú som ako začínajúca kurátorka usporiadala medzi prvými, mi dala veľmi veľa nových vedomostí a nových impulzov aj pre moju ďalšiu prácu. **Spoznať človeka a jeho umenie, ktoré tak krásne vedelo spájať opticky viditeľnú vnímateľnú realitu s abstraktným svetom bolo pre mňa veľmi poučné.** Tento proces som sa snažila vyzdvihnúť na všetkých výstavách, ktoré som z jeho tvorby usporiadala. Vedel vybadať detaily prírody okolo seba, v ktorých jednotlivé línie alebo plochy sa naraz dostanú do geometrických súvislostí. Toto zjednodušoval, až kým nedospel k nádherným bielym kompozíciám.

Ešte jedno tajomstvo zo zákulisia. Edo Antal pri tvorbe počúval hudbu. Veľmi mal rád Bacha a barokovú hudbu. Púšťal si ju z gramoflatní a vtedy mal pohodu a mohol sa sústrediť na svoju prácu. Kto ho poznal, určite si pamätá, akým úžasným citom bol obdarovaný. Vedel veľmi milým spôsobom urobiť humor. S nadhľadom vedel vnímať, čo sa dialo vo svete. Mal aj veľmi zdravú dávku sebaironie. S manželkou Elvírou, s ktorou 60 rokov spolu žili, sa veľmi pekne dopĺňali. Ako dva protiklady, ktoré k sebe prilhli a vytvorili jeden celok – aj v tvorbe, aj v názoroch a hlavne v rodine.

Všetkým vám, Vidinčanom si dovoľím zaželať veľa radosti a spokojnosti z tejto výstavy, za ktorú vďačím usporiadateľom. **Učte sa od Eda Antala vidieť. Vidieť svet otvorenými očami a otvoreným srdcom. Želám vám krásny deň.**

text: Marián Jeleň

Výstava SPOLOČNE

**Eduard Antal a Elvira Antalová
obrazy, akvarely, gobelíny**

Novohradské múzeum a galéria v Lučenci, 19.marec 2019, 16:30

Vo výstavných priestoroch galérie sme pri otvorení výstavy mohli počuť tieto slová:

„V živote manželov Antalovcov bolo spoločné: vysokoškolské výtvarné – pedagogické štúdium v Bratislave, manželstvo, rodina, pedagogická pôsobnosť, celoživotná umelecká tvorba, členstvo v umeleckých spolkoch, výstavy... Ich výtvarné dielo má spoločné východiská a inšpirácie v prírode, krajine, v motívoch vidieka a mesta.“

Vidiná dala Edkovi vedieť vidieť svet jeho očami, dala mu zjavenie, ktoré ho sprevádzalo počas celej kariéry. Svojím dielom vyjadruje potrebu harmónie, životného princípu a poriadku, ktoré v spoločenskom živote chýbajú. Biele a jemné reliéfy na bielom podklade znázorňujú: farbu svetla, pokoru, slávnosť... Zvýrazňujú čisté dlane a čisté duše. To všetko by malo byť v ľudskom srdci.

Obrazy a gobelíny pani Elvíry sú plné farieb a vystihujú prírodné krajinárske motívy. Možno v nich nájsť aj motívy hudby. Vyjadrujú zodpovednosť a pokoru tvorby pred vonkajším svetom. Ukrývajú prameň krásy, jemný ľudský cit, najmä cit pre harmóniu.

„Výstava pripomína tohtoročné nedežité jubileá manželov a je pozdravom mestu i regiónu Novohradu a priateľom, znalcom i čitateľom moderného výtvarného umenia.“
PhDr. Bohumír Bachratý, CSc., kurátor výstavy

„Boli to vynikajúci ľudia, na ktorých s láskou spomíname. Prišli sme si ich pripomenúť a uctiť.“

Mgr. Iveta Kaczarová, riaditeľka NMG

„Som hrdý, že naša Vidiná darovala umelca takého formátu, akým je Eduard Antal. Nemať som možnosť poznať ho osobne, ani nie som znalcom umenia, ale vnímaním tvorby manželov Antalovcov pociťujem zvláštny pokoj a čistotu. Dokazuje to aj ich 60 rokov naplnený spoločný život.“

Ing. Ján Šupica, starosta obce Vidiná

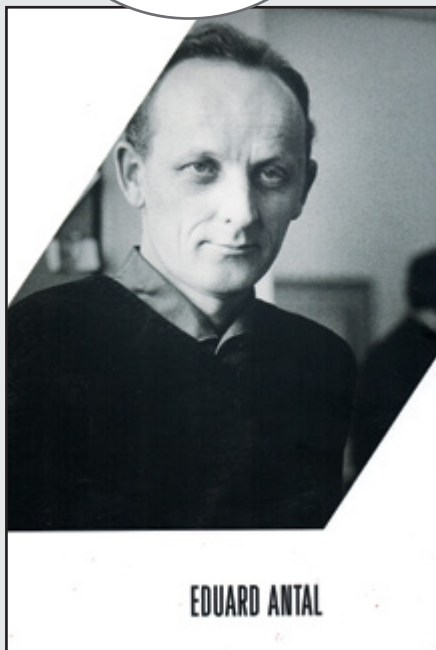
„Tvorba manželov Antalovcov je životnou realitou. Naše ľudské životy má sprevádzať spoločne. Kiež by to tak aj bolo.“

Milan Lasica

Spoločnú vernisáž manželov Antalovcov navštívilo mnoho Vidinčanov, ktorí sa po oficiálnej časti mohli porozprávať a pri dobrom občerstvení obdivovať aj krásu umenia. Obec Vidiná podporila podujatie príhovorom starostu a pozvaním účastníkov na Vidinský krpec. Osobne boli pozvaní rodinní príslušníci, ktorí svoju účasť prisľúbili.

text: Marián Jeleň

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI NAŠEJ OBCE

Prof. EDUARD ANTAL, prom. pedagóg
(18. 5. 1929 – 21. 11. 2011)
2. časť

TVORBA

Východiskom jeho tvorby je príroda, architektúra a životné prostredie súčasnej doby, ktoré ďalej svojím spôsobom interpretuje cez prizmu geometrickej tvarovej štylizácie. Bol členom Slovenskej výtvarnej únie ako aj Umeleckej besedy slovenskej. Jeho tvorba je známa nielen doma, ale i v zahraničí. Uvažoval nad zákonmi prírody, nad silami pohybu, ako je rotácia, gravitácia, vlnenie a hľadá ich plošné, resp. plastické vyjadrenie. Výrok E. Antala z roku 1969: *„Príroda – znej sa učím, všetko je v nej odôvodnené, logické, v podstate jednoduché, má svoju zákonitosť. Snažím sa pochopiť, že som jej súčasťou, ona súčasťou vesmíru, toto všetko poznávať a v tom všetkom hľadať seba. Ako ona vo svojich premenách vytvára nové, pokúšam sa tiež hľadať, snívať, vytvárať. Cez všetky napätia hľadám pokoj, v stálej nespokojnosti vyrovnanosť.“*

Autor vo svojich dielach pracoval s čistou, geometrickou alebo štruktúrovanou plochou a vyjadroval idey čistými výtvarnými prostriedkami. Obrazy nemajú príbeh, sú súčasťou nášho sveta, a preto sa E. Antal snažil vyvarovať akéhokoľvek citového prejavu. Postupne sa zbavil i farebných akordov a sústredil sa iba na bielu farebnosť. Biela plocha na bielom podklade najviac

vystihuje autorovu tvorbu. Z ostatných umeleckých druhov má Antalove maliarstvo najbližšie k architektúre, kde vyjadruje svoj silný vzťah ku geometrii a čistote.

REALIZOVANÉ DIELA V OBLASTI ARCHITEKTÚRY

Chemické závody Bratislava – netkané nástenné koberce (1967), Dom služieb Štúrovo – hliníková reliéfná kompozícia (1970), Hotel Čalovo – netkané nástenné koberce (1971), Pamätník SNP Jankov vršok – realizácia písma areálu (1974), Hranica Berg – Petržalka – výtvarné riešenie trasy (1977), Sobášna sieň Lučenec – realizácia pieskových okien (1983), Novohradská galéria Lučenec – svietidlo pre foyer (1986), Obecný dom Horná Maríková – realizácia dvoch erbov na fasádu (1992) a iné.

PEDAGOGICKÁ ČINNOSŤ

Eduard Antal viac ako 40 rokov pracoval na Fakulte architektúry STU, kde učil kresliť celé generácie architektov. Vyučoval výtvarné disciplíny s dôrazom na esteticko – výchovnú funkciu. Ako človek s veľkým srdcom odovzdával celoživotné skúsenosti svojím študentom: *„S vedomím toho, že architekt je tvorcom životného prostredia, nemožno podceňovať ako estetickú, tak ani poznávaciu a tvorivú stránku jeho osobnosti. Je mojou maximálnou snahou v záujme tohto poslania odovzdať študentom skúsenosti a poznatky z vlastnej tvorby.“*

INDIVIDUÁLNE VÝSTAVY

- 2003 – Štyria zo zbierky III. Slovenskej sporiteľne, Mestská galéria, Rimavská Sobota
- 2002 – Štyria zo zbierky III. Slovenskej sporiteľne, Záhorská galéria, Senica
- 2001 – Eduard Antal – Elvira Antalová, Mestská galéria, Rimavská Sobota
- 2001 – Eduard Antal – Elvira Antalová, Galéria ADG, Bardejov
- 2000 – NEO GEO, Galéria NOVA, Bratislava
- 1998 – Z tvorby, Polnobanka, Bratislava
- 1995 – Návraty, Provičný dom, Stará Ľubovňa
- 1994 – Biele na bielom, GMB, Bratislava
- 1991 – Eduard Antal – Elvira Antalová, Galéria Tolerance, Hamburg, Nemecko
- 1989 – Výber z tvorby, Dom kultúry, Lučenec
- 1987 – Stála expozícia novohradských umelcov, Novohradská galéria, Lučenec
- 1986 – Výstava pedagógov Fakulty architektúry SVŠT, GMB, Bratislava
- 1984 – Výber z tvorby, Galéria umenia, Nové Zámky

- 1970 – Obrazy, Alšova sieň, Praha, Česko
- 1969 – Kresba a grafika, Malá scéna SND, Bratislava
- 1963 – Eduard Antal, Galéria C. Majerníka, Bratislava
- 1959 – Výstava obrazov, Klub učiteľov, Lučenec
- v roku 1989 sa uskutočnila samostatná výstava aj vo Vidinej, v rodnej obci autora

KOLEKTÍVNE VÝSTAVY

- **2003 – Neokonštruktivizmus v slovenskom výtvarnom umení, Národné technické múzeum, Praha**
- 2000 – Hľadanie identity, Slovenský inštitút, Budapešť
- 1997 – Klub konkrétistov, Oblastná galéria, Jihlava
- 1996 – Nová geometria, Národné technické múzeum, Praha
- 1987 – KK – Club des Concrétistes, Raffay Gallery, Kronberg, Nemecko
- 1971 – Klub der Konkretisten, Galerie Interior, Frankfurt nad Mohanom, Nemecko
- 1970 – Czechoslovak Graphics 1960 – 1970, Museum of modern art, Oxford, Spojené kráľovstvo

ODKAZ PRE NÁS

Osobnosť a dielo prof. Eduarda Antala je vzácnym kultúrnym dedičstvom, ktoré je potrebné chrániť a zveľaďovať. Aj preto, že takíto veľikáni umenia sa nerodia každý deň. Za svoju aktívnu pedagogickú a umeleckú činnosť dostal mnoho cien, poďakovaní, čestných uznaní a pod. Jeho diela sú majetkom galérií, inštitúcií a mnohých súkromných zbierok doma i v zahraničí. Vynikajúca postava nášho umenia, občajného dedinského chlapca, ktorý začínal ako maliar ochotníckych divadelných scén, a ktorý sa vypracoval na uznávaného odborníka európskeho významu, môže byť pre nás veľkým príkladom a inšpiráciou. Zverejnením tohto článku vzdávame Eduardovi Antalovi hlbokú úctu a poďakovanie za celoživotné dielo.

text: Marián Jelen, internet

História bývalej traťovej spojky **TOMÁŠOVCE – VIDINÁ – VEĽKÁ VES**

zdroj: www.railtrains.sk

• zastávka pri obci Vidina

Ďalšie koncom roka 1938 rozhodlo vedenie Slovenských železníc o tom, aby sa čo najrychlejšie postavila náhradná trať z Tomášovca za stratené spojenie z Lučenca do Poltára a Kokavy nad Rimavicou. Zároveň sa počítalo aj z rozšírením zastávky Tomášovce na stanicu výstavbou viacerých kolají. Pôvodná spojka bola síce projektovaná zo stanice Lovnobaňa do zastávky Činobaňa, ale poslanci za agrárnu stranu p. Takáč z Tomášovca a p. Morháč z Brezníčky presadili spojkou na trase Tomášovce – Veľká Ves. Cez zimné obdobie začiatkom roka 1939 sa zamerala a vytyčila trať a robili sa prípravné práce. Od 1. marca sa začalo s jej výstavbou.

V októbri a novembri v roku 1939 sa na stavbe tejto spojky štrajkovalo, pretože vtedajší režim chcel, aby všetci robotníci a železničari vstúpili do Hlinkovej gardy. Zriadili sa dva stavebné úseky v Tomášovciach a vo Veľkej Vsi. Len čo bola trasa po potrebných korektúrach vymieraná, začali sa zemné práce. Pohybný čas vyžadoval, aby bolo možné zamestnať čo najviac ľudí. Tak postupne dosahoval počet pracovných síl na trati až 950

• mapa trate tomášovskej spojky

pracovníkov, hlavne z dediny Veľká Ves. Za pomerne

krátky čas, i pri veľkých ťažkostiach, ako mobilizácia, poľská vojna, výrobné, prepravné a organizačné ťažkosti, urobilo sa okolo 100 000 metrov kubických zemných prác. Postavilo sa 16 objektov, z toho jeden železobetónový most cez cestu Zvolen – Lučenec, most cez umelý náhon potoka a ďalšie mosty a priepusty. Pri týchto kľúčových stavbách spotrebovali vyše 2500 metrov kubických betónu a asi 700 000 kg cementu. Na trase použili 7 kilometrov úzkorozchodných kolají, dva úzkorozchodné rušne a 100 vozíkov. Previezli 100 000 kusov drevených pražcov, 1250 kusov 12 – metrových kolajnic, 3000 metrov kubických štrku a 12 000 metrov kubických škváry. Nová trať bola dlhá 7,088 km, stavebná dĺžka bola 6,394 km. Maximálne stupenie bolo 20 ‰, najmenší polomer oblúka 250 m. Trať bola vybudovaná podľa smerových a výškových pomerov na maximálnu rýchlosť 65 km/h a s osovým tlakom 14 ton na dvojkolesie. Na trati pri cestnom moste v kilometri 2,6 bola zriadená provizórna zastávka Vidina a v kilometri 5,2 pri dedine Veľká Ves zastávka a nástupište Veľká Ves.

• zastávka pri obci Vidina

VIDINSKÝ KRPEC

„PRÍBEH MOJEJ VIDINEJ V OBRAZOCH“

Eduard Antal (18.5.1929 – 21.11.2011)

Naši ľudia majú radi ľudovú hudbu, spev i tanec. Toto všetko a určite aj niečo navyše ponúkol folklórny festival *Vidinský krpec*. Tento rok sa folklór spájal s dielami maliara, výtvarníka a umelca Eduarda Antala.

POĎAKOVANIE DCÉRY

„Pri tejto príležitosti sa chcem veľmi pekne poďakovať, že Vidiná si spomenula na môjho otca. Otec sa veľmi rád vracal do Vidinej. Za rodičmi alebo za sestrou. Vždy, keď prišiel do Vidinej, tak ponavštevoval celú rodinu. Aj v Lučenci, R. Sobote, Očovej a vo Filákov. Mal niekoľko výstav v Novohradskej galérii v Lučenci. Buď sám alebo s manželkou, mojou mamou. Pravidelne sa zúčastňovali na bienále akvarelu.

So sestrou si veľmi spomíname na Vidinú. Každé leto sme vyrastali u starých rodičov. Chodili sme sa kúpať na potok, pásli sme husi. Ako mestským deťom sa nám to veľmi páčilo. So starkou sme chodili na pole, so starkým do lesa. Tie spomienky na Vidinú sú veľmi krásne.

Ešte raz by som sa v mene celej rodiny chcela poďakovať organizátorom, že si spomenuli na mojich rodičov a pripravili takýto krásny program. Veľmi pekne ďakujem“.

Ing. arch. Zuzana Duchoňová

NA PAMIATKU

Rodine Antalovcov bol na pamiatku venovaný portrét Eduarda Antala namaľovaný vidinskou hlinou od miestneho maliara Gabriela Kuráka.

HUDOBNO – SCÉNICKÝ PROGRAM

Na pódiu sa predstavili **domáci heligonkári**: Milan Šulek, Matúško Pauer, Eva Gembická s dcérou Melinkou. **Speváčky sólistky**: Angelika Kokyová, Rendeková, **speváčka** Lenka Spodniaková, **harmonikár** Miroslav Melicherčík. **Súbory**: DFS Konôpka, FS Škorrec a ŽSS Vidovenky z Vidinej, DFS Radosť a FS Ipel' z Lučenca, Mužský spevácky súbor Mladosť z B. Bystrice, **fujarista** František Kostúr a Ľudová hudba z Novohradu.

Na plátne nad pódium sme mohli sledovať – ostré línie jednoduchých domčekov v súlade s guľatými korunami stromov, vysoké vrchy s klukatou cestou, ktorú lemujú drevené stĺpy, malú zasneženú drevenicu, malebné prírodné motívy atď. Edove Antalove obrazy ožili tancom a spevom veľkých ako aj malých účinkujúcich, hlavne tí maličké spestrili pódium svojimi scénickými hrami ktoré si vyslúžili potlesk.

FOLKLÓRNY SÚBOR PARTIZÁN BB

Host programu sa predstavil pásmom z Horehronia a Podpoľania. Okrem známych a srdcu blízkych piesní *Na Telgárte hrajú, Tota Heľpa, Vyhorela lipka, Z brezového dreva voda kvapká...* sme videli charakteristický horehronský dupák. Nálada v sále sa stupňovala. Neopísateľný pocit prišiel, keď sa obecenstvo zžilo so súborom a naladilo na rovnakú vlnu. Bol to balzam na dušu. Pri piesni *Nepovedz ty, dievča, materi* spievalo aj obecenstvo. Všetci tanečníci, speváci aj ľudová hudba s primášom odovzdali kus svojho srdca.

Záver bol strhujúci. Aj kabanice lietali. Hostia sa lúčili slovami: „Spomínajte na nás v dobrom, lebo my na vás budeme“.

POSTAVENIE MÁJA

Akí by to boli hostia, keby nám nepomohli? Šikovní bystrickí mládenci sa chytli roboty a rýchlo postavili máj. Odmenou im bola výslužka od starostu a potlesk od divákov.

Poďakovanie:

BBSK za finančnú podporu, príbuzným, že prijali pozvanie a boli súčasťou programu, Gabrielovi Kurákovi, autorovi myšlienky zrodu festivalu *Vidinský krpec*, manželom Janštovcom, že to „celé vymysleli“, všetkým účinkujúcim a divákom, všetkým zamestnancom obecného úradu, poslancom a dobrovoľníkom za pomoc pri organizovaní podujatia

text: Marián Jeleň, foto: Pavol Fodor, M. Janšto

VIDINSKÝ KRPEC v zákulisí

Podujatie skončilo, ľudia sa rozišli. Mnohí vraveli: „Bolo to pekné, páčilo sa nám to.“ **Aký bol Vidinský krpec?** Podľa názoru mnohých ľudí bol vynikajúci a mal veľký úspech. Vďaka tým, čo to celé vymysleli a zároveň boli aj hlavnými organizátormi. Ale čo všetko bolo potrebné urobiť, aby to dopadlo tak, ... ako to dopadlo? Mnohí z nás si to ani neuvedomujeme.

Práca s ľuďmi. Pri zostavovaní scenára bolo potrebné navštíviť každý účinkujúci súbor a zosúladiť piesne aj tance s témou podujatia – s obrazmi, ktoré boli vystavované alebo sa premietali na plátno. Scenár bol urobený na profesionálnej úrovni. Tak, aby neboli žiadne prestoje, a aby sa jednotlivé body programu plynule prelínali. Pani Janštová mala v rukách scenár a dôsledne sledovala, aby tí, čo vystupujú išli včas na javisko a po skončení zasa späť z javiska. To zabezpečovali traja asistenti.

Práca s malými deťmi je náročná.

Byť presný na nácvikoch, naučiť sa tance, texty piesní, obliekať sa v šatni, pretože mnohým ešte musia pomáhať rodičia. A počúvať pokyny umeleckej vedúcej. Lebo sú momenty, kedy nie je čas na dlhé vysvetľovanie.

Zabezpečenie sály. Okrem výzdoby a inštalácie obrazov muselo v sále fungovať aj ozvučenie a osvetlenie. Dôkladná príprava zvukárov a osvetľovača, aby vedeli presne kedy, čo a ako majú robiť, napr. kedy má zvukár pustiť správnu pesničku, nastavovanie mikrofónov, pridať svetlo, ubrať svetlo... Novinkou bolo na mieru urobené vyššie položené pódium pre hudobníkov.

Požiadavky účinkujúcich. Je potrebné odsledovať: aby sa hostia dostavili včas na vystúpenie, aby sa pripravili (naladili). Je to

skúška vo vzájomných vzťahoch, keď treba vyhovieť ich požiadavkám. Napr. chcú mať blízko šatňu, prispôbiť program pri prezliekaní krojov, občerstvenie...

Sprievodné aktivity. Na Vidinský krpec prichádzajú rodičia aj s malými deťmi. Pre nich je program dlhý a nevydržia ho sledovať do konca. Organizátori pripravili pre nich priestory na kreslenie, vystrihovanie, modelovanie s vidinskou hlinou. A malo to úspech.

Iné povinnosti. Niektorí (Mirko Janšto) musel zapožičané obrazy doniesť aj odniesť. Podobne aj kroje. Požičať a vrátiť do krojárne. Nájsť vhodného moderátora. Vonku pred Kultúrnym domom boli prichystané stánky so stolmi a lavicami. Aj občerstvenie. To mali na starosti chlapi z obce už od rána.

NA ZAMYSLENIE

Jedna vec je vidieť predstavenie na javisku a druhá je snažiť sa vidieť aj tú druhú tvár, mimo javiska. Keď program beží naostro, je to často frmol a veľa vecí na krku. Maličkosť, na ktoré nemožno zabudnúť. Tak čo na to povieť? **Stojí tých päť minút slávy za to? Dobrovoľníkov, najmä mladých, potrebujeme ako soľ. Iba spoločnými silami zvládneme takéto a podobné podujatie.**

Na záver...

...ešte jedno veľké ĎAKUJEME za zákulisie pre Marcelku a Mirka Janšovcov a tiež všetkým tým, ktorí priložili ruku k Vidinskému krpcu.

text: Marián Jeleň, foto: P. Fodor

História bývalej traťovej spojky TOMÁŠOVCE – VIDINÁ – VEĽKÁ VES

zdroj: www.railtrains.sk

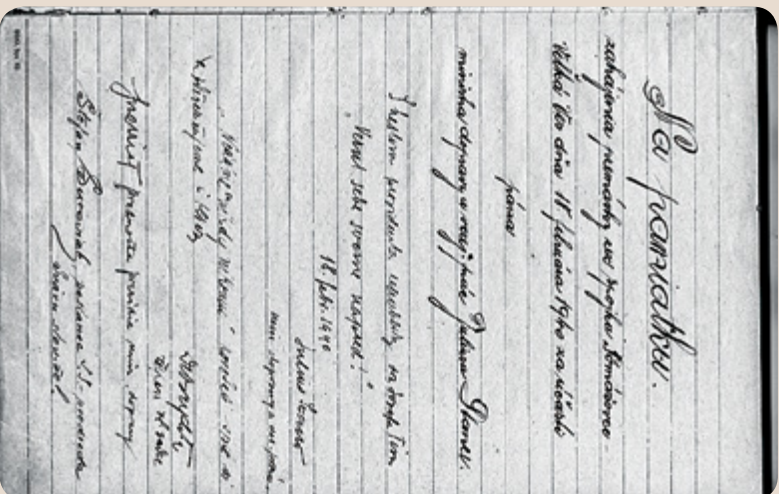
• otvorenie trate ministrom dopravy

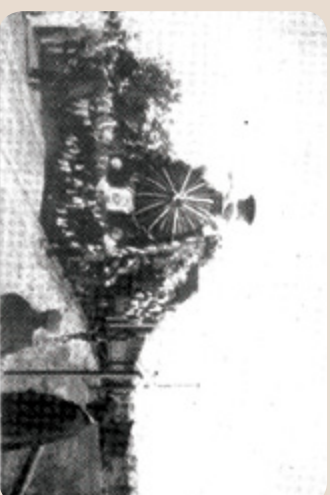
• minister dopravy a verejných prác zo svojim sprievodom

• obyvatelia Tomášovce a okolia vtrajú vzácných hostí

• zápis v pamätnej knihe železničnej stanice

• zo slávnostného otvorenia obnovenéj trate

Výstavba stanice Tomášovce bola naplánovaná na rok 1940 podľa schválených plánov ako prechodová stanica do Maďarska pre pasové, colné, veterinárne odbavovanie a pre dopravnú službu. Celkový stavebný náklad na trať bol vyčíslený na 5,5 milióna slovenských korún a na robotnícke mzdy bolo vyplatených asi 3 milióny korún. Celá stavba sa realizovala len vo vlastnej režií železníc, bez prispievania podnikov. Technická revízia trate podľa železničného zákona číslo 86/37 bola vykonaná 10. a 11. januára a policajno – technická pochôdzka bola vykonaná 8. februára 1940 s úspešným výsledkom. Dňa 15. februára 1940 bola trať daná do skúšobnej prevádzky a zároveň bola zrušená pravidelná peážna preprava cez maďarský Losonc.

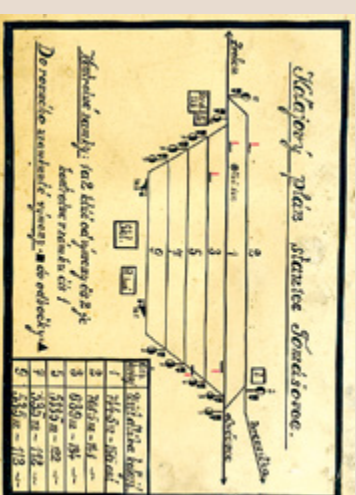
Slávnostné otvorenie tejto železničnej spojky sa uskutočnilo v nedeľu 18. februára 1940. V treskúcej zime asi 33 stúpnov pod nulou čakali veľké zástupy ľudí z krajov detviarskeho a rimavskosobotského na slávnostné otvorenie trate. O 11. hodine prišiel na tomášovskú stanicu čechinom a slovenskými zástupcami ovčeneý zvláštny vlak zo Zvolena. Vezol ministra dopravy Júliusa Stana. V jeho sprievode bol aj šéf prezídia inžinier Ivan Viest, prezident Slovenských železníc doktor Mikuláš Dožná, technický radca inžinier Alexander Déter, ako aj zástupcovia vojenskej národnej obrany. Po vystúpení z vlaku vojenská hudba z B. Bystrice zahrala slovenskú hymnu a po nej si minister pozrel nastúpenú čestnú rotu. Po vykonaní prehliadky prešiel celý sprievod na stanicu. Slávnostný príhovor predniesol vládny komisár Tomášovce Michal Breznický.

• z výstavby trate – zdroj internetová stránka obce Veľká Ves

• z výstavby trate – zdroj internetová stránka obce Veľká Ves

• hodnotový plán stanice Tomášovce

Turistický pochod PO ZRUŠENEJ ŽELEZNIČNEJ TRATI VELKÁ VES - VIDINÁ - TOMÁŠOVCE

Kadiaľ viedla železničná trať postavená pred 80 rokmi? Prečo trať zanikla? Ostali po nej nejaké stopy? Kde sa nachádza bývalá železničná zastávka Vidiná?

Odpoveď na tieto otázky dala prechádzka 27. apríla 2019 po bývalej železničnej spojke Tomášovce – Veľká Ves. Asi 70 účastníkov sa zišlo na otvorení 11. ročníka tohto známeho podujatia nad obcou Veľká Ves v miestnej časti Priekopa. Na úvod organizátori pripravili stručnú históriu trate doloženú schématickým náčrtom a dobovými fotografiami. Mohli sme si tu pozrieť aj zachovaný železničný most s vyznačeným slovenským znakom a rokom výstavby 1939 na betónovom priečelí. Nezachovala sa budova železničnej zastávky, koľajnice, ani perón. Putovali sme po železničnom násypu, kde-tu bol tak zarastený trnínou, že sme ho museli obchádzať.

Trasa smerovala rovinatým krajom po okraji repkového poľa a okrajom lesa. Po krátkej zastávke na lúke sme zišli na polnú

cestu, ktorá viedla k hlinisku, kde sa ťaží surovina na výrobu tehál. V diaľke naľavo bolo vidieť vidinský kravín. Sprava sme obdivovali už len torzo železničného mosta s precízne vydláždeným korytom potoka Točnica. Poľná cesta uzavretá rampou ústila na št. cestu Lučenec – Zvolen. Asi 100 m od št. cesty **mala Vidiná svoju železničnú zastávku.** Zišli sme pod súčasný zrekonštruovaný cestný most. Zástupca obce Miroslav Janšto pripravil banner s históriou bývalej traťovej spojky. Na jednej z fotografií je koľajová trať, nástupište so zastávkou a oplotením.

Posledný úsek ubehol najrýchlejšie. Kráľali sme po okraji poľa ďalej po násypu, po moste cez Krivánsky potok až do blízkosti železničnej stanice Tomášovce. Pri ihrisku prichystali Tomášovčania malé chutné občerstvenie.

Trať bola v prevádzke od 18.2.1940 do 15.5.1949. Zanikla z dôvodu zložitého preprahovania a otáčania rušňa. A tak cesta do Lučenca trvala namiesto 5 minút pol hodiny.

text: Eva Vilhanová, Marián Jeleň
foto: M. Janšto

Železničná zastávka Vidiná

Keď sme v rubrike „Vedeli ste že „ pred rokom spomínali na železničnú zastávku pri Vidinej, málokto si vedel predstaviť jej podobu.

Ved' stavba tejto železničnej spojky počas vojnových rokov prebehla rekordne

rýchlo, podieľali sa na nej aj naši občania. Aj keď trať len tesne kopírovala severnú hranicu nášho katastra podarilo sa presadiť vybudovanie zastávky aj pre Vidinú, ktorá bola oficiálne zaradená aj v cestovnom poriadku Slovenských železníc. Vďaka

ka p. Jánovi Pivarčímu, ktorý nám poskytol unikátne dobové fotografie zastávky tesne po otvorení trate, sme sa mohli na pochode prezentovať aj my na autentickom mieste zastávky pod mostom. Po tešila nás účasť najmä detí, ktorá svedčí o záujme spojiť prechádzku prírodou so spoznávaním aj našej histórie.

Aj toto bol zámer organizátorov, ktorý sa očividne vydaril. Historické prepojenie týchto troch obcí traťou, dáva do budúcnosti predpoklad využiť túto trasu aj v súčasnosti ako oddychovú bezkolíznu cestičku s kopou technických a prírodných zaujímavostí. Vyžaduje si to zlegalizovanie rokovaním s majiteľom ŽSR a samozrejme kopou práce s vyčistením násypu od drevín a ako to už býva aj so skládkami odpadkov. Až potom sa dá uvažovať o cyklocestičke s náučným chodníkom aj so „železničnou zastávkou Vidiná“

text: M. Janšto

KRISTUS ŽIJE!

**Vzácní občania, bratia a sestry
v Pánu Ježiši!**

Veľkonočné sviatky prinášajú do tohto sveta kúsok neba, iného sveta. Myslí, že každý jeden človek počas predchádzajúcich sviatočných dní prežíval duchovnú atmosféru, ktorú nikto na tomto svete nevie dať. Nie je to len zásluhou kresťanských cirkví, ale predovšetkým je to dar Boží. Cirkevné sviatky nechcú byť len o tom, že veriaci ľudia si pripomínajú niektoré veľké Božie skutky. Skutočné sviatky sú chvíľami, kedy sa Otec nebeský skláňa ku nám, ľuďom. Veľká noc prináša správu, že napriek Veľkému piatku a následne ľudskému hriechu, predsa len Kristus žije. Pán Boh sa skláňa ku nám a zvestuje, aby sme sa nebáli. Nestrácali odvahu, ani vo chvíľach beznádeje a smútku. Kristus žije! Je naozaj veľkou vetou, ktorá nám nielen pomáha prekonávať problémy, ale dáva nám silu žiť. Inak, hovorí sa o Martinovi Lutherovi, našom reformátorovi, že keď bol sklúčený a smutný, potešoval sa dvoma slovčkami: Christus vivit – Kristus žije! Tieto slová si napísal kriedou niekedy na stôl, na dvere, na stenu, aby ich mal stále pred očami. Pred svojimi priateľmi sa osvedčil, že keby nemal túto vieru, nechcel by na tomto svete žiť ani hodinu!

Ježiš Kristus je Syn Boží, ktorý žije nielen na stránkach knihy Biblia, ale žije aj v srdciach mnohých ľudí. Nie, tu sa nechce propagovať viera v nejakú rozprávku, ale je to zvesť života. Veriť v živého Pána Ježiša, je veriť v lásku, nádej, budúcnosť, ale aj milosť. Áno, pripúšťam, že tieto vety znejú ako heslá z nejakej bájky, z iného sveta, ktorý aj tak nikdy nebude. Milí čitatelia, Veľká noc priniesla aj tú radostnú správu, že tento svet môže byť lepší a krajší. Napokon aj v starom Ríme mnohí stratili nádej, prepadli smútku. Mysleli, že všetko je stratené. Nebolo a nikdy ani nebude. Kým tento svet svetom bude, tak bude nádej, že všetko môže byť lepšie.

Nech nás teda všetkých Vzkriesený Pán Ježiš požehná.

Michal Gubo, evanjelický a.v.farár

VEĽKÁ NOC U EVANJELIKOV

Aj Evanjelici sa na sviatky, kedy si pripomíname smrť Ježišovu pripravovali. Vidinská modlitebňa sa zahalila do farby smútku. Na čiernom prestieradle sa vynímal náš symbol – kalich v zlatej farbe. Služby božie sa konali dva krát a to na Kvetnú nedeľu i Veľký Piatok. Zvästou Slova Božieho poslážil zborový farár Michal Gubo. Cez Služby božie bola priblížená história utrpenia a smrti Pána a nášho Spasiteľa Ježiša Krista prečítaním paší. Tie na Kvetnú nedeľu čítala Sabínka Gubová a Gabika Gáborová. Veľkopiatočkové pašie prečítala Janka Kropáčova a Slávka Gubová. V tieto Služby božie bola prislúhovaná aj Večera Pánová, ku ktorej pristúpilo 42 veriacich. Ďakujeme za požehnané chvíle, ktoré nám boli dopriate stráviť vo Vidinskej modlitebni.

Služby Božie sa vo Vidinskej modlitebni konajú každú druhú a štvrtú nedeľu o 14:00.

Presbyterstvo Vidiná

VEĽKÁ NOC 2019

Drahí bratia a sestry,

v knihe „Dať životu dušu“ od Viliama Júdaka môžeme nájsť rozhovor medzi istým duchovným, jeho predstaveným a jedným podnikateľom. Podnikateľ pravidelne prispieval sumou peňazí na miestne cirkevné spoločenstvo. Predstavený na otázku, či tento človek verí v Boha, keď tak štedro podporuje cirkev, dostal odpoveď: „On neverí v Boha, ale sa ho obáva. Je za tým strach. Čo ak by mohlo predsa len niečo existovať a brať ho tak na zodpovednosť?“

V našej viere by nemal prevažovať strach, ale láska, ktorá tkvie v tom, že náš Boh nie je sudcom, ale záchrancom. A tak od Ježišovho zmŕtvychvstania neplatí viac zvolanie „Zachráň sa, kto môžeš!“, ako v prípade strachu pred nejakým strašidlom, ale to, že Boh a viera v neho je pre nás istotou, že so zmŕtvychvstalým Kristom prekonáme každý strach a bolesť. Boh nám dáva vo svojom Synovi dar. V ňom nám bola daná nekonečnosť. Je to jeho láska k ľuďom, ktorá premohla aj smrť. To je dôkaz, že Boh je s nami aj v utrpení aj ťažkých chvíľach nášho života. Pokiaľ máme nádej v zmŕtvychvstanie, máme aj chuť žiť.

Všetkým vám, ktorí slávite Veľkonočné sviatky, želám radostné „Aleluja“ a veľa milostí od zmŕtvychvstaleho Božieho Syna, Ježiša Krista.

text: p. Peter Vagaš, SVD

RELIKVIE VO VIDINSKOM KOSTOLE

Na Bielu sobotu popoludní okolo tretej sme v kostole Božského Srdca Ježišovho inštalovali relikvie dvoch blahoslavených a jedného svätca. Relikvie sú uložené v relikviári a ten je umiestnený na oltári – obetnom stole, na jeho prednej časti, približne v strede.

Relikvia je časť tela (pozostatky) posvätej či uctievannej osoby alebo náboženský objekt, ktorý slúži ako predmet uctievania. Bývali dvojakeho druhu: skutočné ostatky z tela svätca alebo z jeho šiat či vecí, ktoré používal, a relikvie na základe dotýkania.

Relikvie sú súčasťou kresťanstva a iných náboženstiev. V prvých storočiach, keď boli kresťania prenasledovaní, schádzali sa tajne na cintorínoch a katakombách, kde sa pri hrobách mučeníkov modlili a slávili sv. omše. Keďže sme v našom oltári nemali žiadne relikvie, poprosil som pána farára Štefana Kosturka z Brezničky, aby nám pomohol vybaviť všetky potrebné formality na získanie týchto relikvií: **blahoslavenej Zdenky Schelingovej** od rehoľných sestier Svätého kríža, **blahoslaveného Titusa Zemanu** od rehole saleziánov a **svätého Arnolda Janssena** z našej rehole Spoločnosti Božieho Slova.

Na záver vyslovujem želanie, aby ich prítomnosť v našej farnosti napomohla k väčšej viere a jednote nielen medzi katolíckmi a evanjelikmi, ale všetkých ľudí žijúcich v tejto dedine.

text: p. Peter Vagaš, SVD

AKO SA ZRODILLO PRIATEĽSTVO?

Družobné vzťahy a priateľstvo medzi obcami Egyházasdengeleg a Vidiná existujú už skoro dvadsať rokov. Ako to celé vzniklo? Porozprávali nám o tom bývalý starosta maďarskej obce Tibor Kovács, známy ako Šani a bývalý starosta Vidinej Jozef Kucej.

Slováci žijúci v novohradskej dedinke Egyházasdengeleg (skrátene Dengeleg / Dengeľag) dlhšiu dobu hľadali slovenskú dedinu, s ktorou by nadviazali spoluprácu. Inšpiráciu našli v Ábelovej, ktorá nadviazala družbu s obcou Samsonháza. V minulosti, keď sa Slováci sťahovali za lepšími životnými podmienkami na Dolnú zem, našlo niekoľko rodín z Ábelovej svoj domov práve v Samsonháze. Na jednom kultúrnom vystúpení ábelovských folkloristov v Samsonháze bol prítomný aj pán Dušan Kubinec, bývalý riaditeľ Domu Matice slovenskej v Lučenci. Práve tu sa dozvedel o veľkej túžbe Šaniho a jeho ľudí, a preto neskôr sprostredkoval zoznámenie našich starostov, čiže Kovács – Kucej. V apríli 2002 sa na maďarskej pôde uskutočnilo 1. spoločné stretnutie oboch zastupiteľstiev a uzavreli Zmluvu o priateľstve a spolupráci.

Šani Kovács spomína: „Moja stará mama sa volala Mária Ostrolúcka a pochádzala z Ostrej Lúky. Aj ona prišla na Dolnú zem a usadila sa v neďalekom Bire. Časť Slovákov sa presídlila až do Pešti, oblasť Rákoskoresztúr, alebo ešte ďalej do Báčky, Banátu, do Bekešskej župy (Čaba, Sarvaš). V Dengelegu koluje v žilách krv Slovákov, ktorých predkovia pochádzajú z Oravy aj zo Šariša.“

Jozef Kucej: „Bolo to niekedy v lete 2001. FS Škorec sa v letnom období pravidelne zúčastňoval rôznych súťaží a festivalov. Jeden takýto zorganizovala folklórom zanietená Slovenka z Detvy, dnes žijúca v Salgotarjáne. Festival sa konal pod hradom Šomoška a zúčastnili sa ho súbory z regiónov Novohrad aj Nógrad. Bolo tu dosť príležitostí na to, aby Dušan Kubinec, vtedajší okresný predseda MS v Lučenci, ma zoznámil a sprostredkoval rozhovor s Tiborom Kovácsom. O nejaký čas skupina Maďarov aj s tlmočnickou hľadali Vidinú. Došlo k stretnutiu a dohodli sme sa, že skôr ako sa rozhodneme, obec vyšle zástupcov, ...

„aby si to tam išli pozrieť“. Do Dengelegu išli Vierka Melicherčíková, Števo Kocúr a ja. Obe zastupiteľstvá spoločne rokovali, zmluva bola podpísaná a o dva mesiace už odchádzali z Vidinej dva autobusy (aj FS Škorec) na maďarské dni obce.“

Čas ukázal, že spojenie putom priateľstva bolo dobrým rozhodnutím. Obce sa dvakrát do roka pravidelne navštevujú. Návštevy sú súčasťou najväčších kultúrnych podujatí a mnohé priateľstvá pretrvávajú dodnes. Pokiaľ sa navzájom budeme obohacovať, spokojnosť bude vládnuť na obidvoch stranách.

text: Marián Jeleň

MAREC – MESIAC KNIHY

spomienka na nášho rodáka

Viete, že... 20. júna 1843 bol otvorený na seniorátnom ev. gymnáziu v Lučenci Čítací, knižničný a pracovný spolok, v poradí tretí na Slovensku. Mal 756 zväzkov kníh a prvým predsedom sa stal **Augustín Kubínyi**, ktorý sa narodil 30. mája 1799 v kaštieli vo Vidinej. V roku 1851 bol Augustín Kubínyi hlavným zakladateľom mestskej knižnice v Lučenci. V rokoch 1843 – 1844 poriadal spolk 14 stretnutí, pri ktorých členovia – profesori, učitelia, evanjelickí a kalvínski farári čítali svoje verše, pojednania z filozofie, prírodovedy, vlastivedy, cirkevných dejín a pod.

text: Marián Jeleň
zdroj: Kronika Lučenca

OCENENIE NAŠEJ KNIHOVNÍČKY

Pri príležitosti akcie Marec – mesiac knihy ministerka kultúry Ľubica Laššáková dňa 27. 3. 2019 vyznamenala 11 žien, ktoré zasvätili svoj profesijný život knihovníctvu. Svoje povolanie vykonávajú už desaťročia s plným nasadením a zariadenosťou. Vďaka svojmu elánu pre túto prácu prispievajú veľkou mierou ku kultúrno – spoločenskému rozvoju. Medzi ocenenými bola aj knižnička obecnej knižnice vo Vidinej Mgr. Eva Vilhanová. Poznáme ju ako skromnú a láskavú osobnosť, ktorá sa milým spôsobom prihovára všetkým návštevníkom knižnice, malým aj starším. Spoločne sa tešíme a srdečne blahozeláme.

občania Vidinej

LEGENDÁRNY ALEXANDER HORVÁTH BOL PO ROKOCH NA TEHELNOM POLI, Z NOVÉHO ŠTADIÓNA BOL NADŠENÝ

zdroj: sport.aktuality.sk

Počas víkendu patril k najobľetovanejším zo starej gardy Slovana Bratislava. Legendárny kapitán z pamätného finále Pohára víťazov pohárov 1968/1969 Alexander Horváth prišiel na Slovensko po desiatich rokoch.

Od roku 1970 žije v Bruseli po tom, čo sa nevrátil zo svojho zahraničného angažmánu a aj preto je každý jeho návrat do Bratislavy vzácnosťou. Tak to vnímali aj fanúšikovia všetkých generácií, ktorí sa pri Horváthovi zastavovali. A ten veru mal o čom hovoriť – trochu zaspomínal aj pre denník Šport.

Ako ste sa cítili pri návrate do Bratislavy?

„Fantasticky! Privítanie bolo skvelé. Takto som si to ani nepredstavoval. Bolo to dôstojné a dobre zorganizované. Od nášho priletu do Schwechatu cez odvoz z letiska. Skvelé to bolo aj na Tehelnom poli. Bol som prekvapený tým, čo som videl na štadióne. Ten je nádherný. Atmosféra počas zápasu bola výborná.“

Vnímali ste dianie okolo výstavby štadióna?

„Veľa som o tom čítal, ale ako sa hovorí, lepšie raz vidieť. Navyše, mnohé veci, čo som čítal, boli skreslené. Napríklad to, že dokola majú byť samé obchody a butiky, čo nie je pravda. Som prekvapený tým, aké je to pekné a gratulujem všetkým, čo sa na tom podieľali. Bolo mi povedané, že to ešte nie je dokončené, tak to bude hádam ešte lepšie. Už teraz je to fantastické.“

Staré Tehelné pole tiež malo svoje čaro.

„To bola kolíska mnohých veľkých hráčov Slovana. Šťastný, Vičan, Tegelhoff, Schroj, Popluhár – vyrastali a formovali sa tu známe mená. Po Viktorovi Tegelhoffovi sa pomenovala ulica, čo je super, zaslúžil si to. Je príjemné vedieť, že na starších hráčov, ktorí tu už nie sú, sa nezabudlo. Nemyslím na nás, my sme ešte mladí (smiech).“

Ako kapitán ste boli pri najväčšom úspechu Slovana, keď v Bazileji vo finále PVP zdolal Barcelonu. Prekonalo to niečo?

„Nie, to bol najkrajší deň v mojom futbalovom živote.“

A čo návrat do Bratislavy už aj s trofejou?

„Tak to zas bol skutočne najkrajší návrat domov, aký som zažil! Suverénne. Nezabudnem

na to nikdy, kým budem živý. Taxikári nás čakali na hraniciach, na ktoré sme prišli autobusom. Trčal som cez otvorenú strechu s pohárom v rukách, potom mi niekto povedal, že je to nebezpečné. Tak som sa pretlačil cez okno, vnútri ma držali za nohy, aby som nevypadol a pohár som držal v rukách. Ľudí na uliciach bolo ako maku.“

Je potrebné, aby mal Slovan kontakt a styky s vyspelým futbalovým svetom. My sme hrávali množstvo zápasov s poprednými súpermi zo zahraničia. Hrať túto ligu tu a uspieť v nej, je jedna vec, ale...

Môže sa súčasný Slovan niečomu takému priblížiť?

„Keď v to budú v Slované veriť, tak áno. Možno nie táto generácia, možno tá, ktorá príde o pätnásť – dvadsať rokov. My sme si verili, bez toho by náš úspech neprišiel. Ale je potrebné, aby mal Slovan kontakt a styky s vyspelým futbalovým svetom. My sme hrávali množstvo zápasov s poprednými súpermi zo zahraničia. Hrať túto ligu a uspieť v nej, je jedna vec, ale... Videli sme zápas proti Žiline, to je pritom jeden z tých poprednejších súperov v súťaži, ale nie je to ako hrať proti veľkým mužstvám. My sme ich mali aj doma, pretože Sparta, Dukla či Trnava mali európsku úroveň. Ale chodili sme vonku, často sme v roku boli dva až tri mesiace v zahraničí. Zimy sme pravidelne trávili na teplom juhu a hrali sme náročné zápasy. V reprezentácii sme boli piati – šiesti hráči, čo bolo ďalšie plus. Futbalisti so

skúsenosťami samozrejme mali čo mužstvu dať.“

Po 50 rokoch ste opäť držali nad hlavou trofej – v tomto prípade ide o priamu repliku. Aké pocity to vo vás vyvolalo?

„Srdce mi poriadne búchalo. Pozeral som sa zas po mojich spoluhráčoch, tak ako vtedy... Čo vám mám povedať? Ako to opísať? Pozeral som sa po tribúnach, odkiaľ sa ozýval veľký potlesk. Nádhera! A veľká česť.“

A ako sa vám páči replika?

„Ešte raz – nádhera. Keď sme tu prišli pred niekoľkými rokmi, tak nám tu ukazovali taký malý pohárik, ktorý bol ešte aj čierny. Tento sa s ním nedá porovnať. Hoci, zdvíhal sa ťažko.“

Ten z roku 1969 bol ľahší?

„Myslím si, že áno. Pri tomto som mal pocit, že váži desať kíl. Aby som začal trénovať bodybuilding (smiech).“

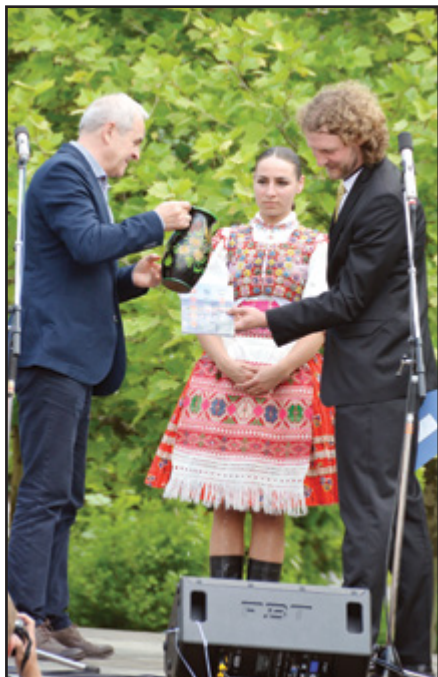
Mali ste nejaký futbalový vzor?

„Nikdy som si nehovoril, že chcem byť taký ako ten alebo ten. Keď som mal štrnásť rokov, hral som futbal v dedine Vidiná, päť kilometrov od Lučenca a za Poľanu Opatová vtedy hral mladý Laco Kačáni. Meno, ktoré asi nemusím nikomu predstavovať. Každú nedeľu som tam chodil na zápasy a sledoval veľmi dobrý futbal, ktorý vtedy v Opatovej hrali. Bol tam jeden hráč, volal sa Hudeček. Krásny výskok, držanie tela, bol výborný. Skúšal som hrať rovnako. Ale mali aj ďalších hráčov, patril tam Brehovský či bratia Novodomskí, v tom čase excelentná dvojica v strede poľa. Jednoducho, už v tom regióne som sa mal na koho pozeráť. Neskôr mi imponoval Svaťa Pluskal, to bola slušná žiletka. Hral ostro, ale nikdy nešiel po nohách. Bol bojovný, aj ja som bol taký. A hral výborne na mokrom teréne. Keď popršalo, tak som to mal rád aj ja.“

Ako si spomínate na svoj príchod do Slovana? Predtým ste hrali ligu v Žiline.

„Tá ma najprv do Slovana zapožičala. Na jeden zápas proti Honvédu Budapešť. Bolo to v roku 1962, keď boli MS v Čile a Jano Popluhár Slovanu chýbal. Tréner Jim Šťastný vtedy chcel niečo poriešiť s obranou. V Žiline bol trénerom Pišta Jačiansky, ktorý sa so Šťastným dobre poznal. Povedal mu, že keď v Slované adepta nemá, že mu požičia mňa. Výbory klubov to odsúhlasili. V klube ma dobre privítali, odohral som, na čom sme sa dohodli. O rok prišla ponuka. Kluby si to rozdebatovali, ja som tiež chcel ísť. Nešlo všetko ľahko, pretože som mal problémy s meniskom. Do mužstva som sa dostal tak, že sa niečo stalo Jožkovi Venglošovi, buď ochorel alebo sa zranil. Vtedy ma „Jim“ Šťastný posunul do základu.“

V HALIČI SA KRSTILO VODOU Z TIMRAVINEJ STUDNIČKY

Novohradské dediny stavili na rozvoj turizmu, prezentáciu krás a šikovných ľudí v regióne.

Zanietenci z obcí, združených v mikroregióne Novohradské podzámčie, majú za sebou plodné obdobie. Spolupracujú síce už od roku 2002, no minimálne rok o čosi intenzívnejšie. Starostovia Ľuboreči, Vidinej, Tomášoviec, Haliče, Lehôtka, Polichna, Starej Haliče, Prahy, Lupoče, Lentvory, Ábelovej, Gregorovej Viesky, Maškovej a najnovšie aj Podrečian majú za sebou poriadny kus dobrej práce. Stavili na rozvoj turizmu. Do dedín, v ktorých driemu klenoty, o ktorých veľakrát ani domáci netušia, chcú prilákať návštevníkov.

Začali exkurziami, počas ktorých návštevníci obcí, ktoré zastrešuje spomínaný mikroregión, spoznali krásy južnej časti Banskobystrického kraja. Táto aktivita vyvrcholila vydaním knihy Novohradské podzámčie „otvorenými očami“.

V sobotu 18. mája ju v rámci prezentačného dňa spomínaných obcí pokrstil župan Ján Lunter vodou z Timravinej studničky.

Hneď v úvode ponúka 10 + 1 najturistickejších zaujímavostí Novohradského podzámčia. Čitateľom priblíži krásu Siedmich chotárov, rodný dom Boženy Slančíkovej Timravy, vzácne kostolíky, vodné plochy v regióne aj mnohokrát nedocenené vzácnosti, ktoré sú nemými svedkami našej minulosti.

Knižka je už k dispozícii v obciach mikroregiónu aj v Turistickom informačnom centre na železničnej stanici v Lučenci.

text: Marcela Ballová

foto: M. Janšto

V programe vystúpili Vidovenky, deti z Konôpky aj Škorec.

Vo vidinskom stánku s predsedom VÚC p. Lunterom.

APOPLEXIA

Pri bráne rástla marhuľa,
krásna ako každá iná,
chyba len, roky nerodila,
zuby už brúsila si píla.

Vlani marhuľa prekvapila,
kvetom jedným sa popýšila,
nádej vykvitla, bokom išla píla,
kvet odpadol, zas nerodila.

Hoc z kvetu nedozrel plod,
šancu dostal ešte strom,
zas po roku voňalo jarou,
marhuľa odvdčala sa krásou.

Obspaná bielym kvetom,
sťa nevesta pred sobášom,
včeličky ako družičky,
obletovali biele kvietičky.

Frmol ako na svadbu patrí,
len zvolať svadobných hostí,
krásna nevesta pri bráne,
akoby vítala hostí na svadbe.

Blížil sa čas svadobný,
chýbal už len závoj zelený,
vystrčiť aspoň lístoček,
slnko kde by dalo božtek.

No konáre holé ostali,
ako dievčence na pláži,
beloba kvetov zhnedla,
nevesta biela zvädla.

Slnko nemá bozk kde dať,
marhuli silu kadial' vliať,
svadobný vymenila čepiec,
za šat, čo znamená koniec.

Tak rýchlo končí krása,
poteší chvíľu a sa stráca,
miesto svadobnej hostiny,
zubatá rozhadzuje piliny.

Berme si príklad zo stromu,
hoc raz urobme radosť niekomu,
bo príde čas a odpadne kvet,
by v dobrom pamätal nás svet.

Ján Tokár Oravský

VIDINÁ TVOJÍM OBJEKTÍVOM

Redakcia Vidinských novín chce oslovit všetkých, ktorí majú pozorné oko a radi fotografujú o účasť na tvorbe kalendára Vidinej 2020. Zaujímavo zachytené celoročné momenty z našej obce a okolia vašim objektívom radi uvítame do nášho archívu. Redakcia ocení a vyberie tie najlepšie, ktoré budú autorsky publikované v novom kalendári. Staňte sa aj vy jeho spolutvorcami a zašlite svoje zábery na mailovú adresu: m.jansto@hotmail.com. Nezabudnite uviesť svoje meno. Ďakujeme.

OSLAVA DŇA MATIEK

Mama si zaslúži nielen našu úctu, ale aj našu lásku a šťastie. Na to by sme v každom dennom kolobehu života nemali zabúdať.

Za nás všetkých vyjadril svoj obdiv, ale hlavne úctu a vďaka všetkým mamám starosta obce Ing. Ján Šupica. Prítomným sa prihovril v úvode programu slávnosti Dňa matiek v piatok 10. mája v Kultúrnom dome vo Vidinej.

Deti sa predstavili veršíkmi a piesňami, ktoré sa naučili. S pomocou svojich učite-

liek uvili najlepším a najkrajším mamám aj kyticu básničiek. Oči dospelých pozorne sledovali, čo sa deje na javisku. Neopakovateľné chvíle zaznamenávali svietiace mobily nad hlavami. Ale najkrajšie momenty prišli, keď deti po skončení programu prišli k svojim mamám s vlastnoručne vyrobeným darčekom. Na záver popriala riaditeľka MŠ Mgr. Renáta Melicherová všetkým mamičkám, aby boli zdravé a šťastné.

text: redakčná rada, **foto:** Miroslav Janšto

**s VČIELKOU
MAJOU**

**vo Vidinej
v sobotu 1. júna**

registrácia
na futbalovom ihrisku
od 14:00 do 15:30

Program:

- 14:00 Zábava s včielkou Majou
- 16:00 Divadielko z klobúka
- 17:00 Spoločná opekačka rodičov s deťmi
- 19:00 Váňanie mája v parku pred obecným úradom

Sprievodné akcie:

- maľovanie na tvár
- tvorivé dielne
- futbalový zápas rodičov s deťmi
- ŠAŠKA BAŠKA
- SKÁKACIE ATRAKCIE
- pripravený stan s detským klubom a občerstvením

Hlavný usporiadateľ Obec Vidiná a Materská škola u Veveričky vo Vidinej
Bližšie informácie k organizácii na www.vidina.sk